

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemanj velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejemanj velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.

Maročnine in oznanila (inserate) prejema upravništvo in ekspedicija v „Katol. Tiskarni“ Vodnikove ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvenredne nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 236.

V Ljubljani, v soboto 14. oktobra 1893.

Letnik XXI.

Iz državnega zbora.

Na Dunaju 13. okt. 1893.

V zadnjem dopisu sem omenjal važnejših predlogov, ki so bili dne 10. t. m. v prvi seji izročeni poslaniški zbornici in ki je je „Slovenec“ tudi že v telegramu z Dunaja podal svojim čitateljem. Skoraj bi torej ne bilo treba jih zopet naštevati, ako bi ne bile v tesni zvezi s političnim položajem, da ga brez natančnejšega znanja omenjenih predlogov ne bi mogli prav razumeti.

Nekako pomenljivo za novo zasedanje je bilo, da je po običajnih naznanilih predsednikovih in po obljubi novoizvoljenih poslancev prvo besedo dobil deželnobrambovski minister grof Welsersheimb, ki je zbornici izročil

ново deželnobrambovsko postavo

ter v imenu celega ministerstva priporočal, da naj jo razpravlja v prvi vrsti in sicer s tisto nepristranostjo in rodoljubnostjo, katero je visoka zbornica še vselej razodevala, kadar je bilo treba varovati varnost in koristi države.

Glavne določbe tega zakona je „Slovenec“ našteval že v svojem telegramu 10. t. m. Aktivno službovanje se pomnoži za 10 mesecev in bode odlej namesto 14 mesecev znašalo dve leti; neaktivno pa 10 let. To je zlasti za kmečko prebivalstvo, kateremu primanjkuje delavcev, občutljivo poostrenje dosedanjih določb. Ministersvo opravičuje to poostrenje s tem, da je deželni brambi potrebna enaka vredba in izvežba, kakor rednemu vojaštvu. Zato pa se potrebuje vsaj dveletno službovanje; v prvem letu se učé najpotrebnejših rečij, v drugem pa se popolnijo v svoji vežbi. To poostrenje skuša vojna uprava s tem poravnati, da bodo vojaške vaje v neaktivnih 10 letih znašale samo 20, ne pa 24 tednov, kakor zdaj. Ali to skrajšanje vojaških vaj za 4 tedne je le slabo odškodovanje za 10 mesecev dejanskega službovanja.

Razlogom, s katerimi strokovnjaški krogi opra-

vičujejo to novo določbo, se sicer ne dá dosti ugovarjati, vendar bi opozarjali na pohvalo in priznanje, katera sta iz višjih in najvišjih ust pri raznih vojaških vajah prihajala našim deželnobrambovcem zaradi njih izvrstnega obnašanja. Tudi to nam prihaja na misel, da se ima pri nas dejansko službovanje deželnih brambovcev povišati na dve leti, ko je vendar znano, da so naši zavezniki na Nemškem dejansko službovanje redne vojne od treh let znižali na dva leti.

Pa še neko poostrenje ima novi deželno-brambovski načrt. Kdor bode hotel postati korporal ali narednik, bo moral tudi pri deželni brambi služiti tri leta, kakor pri redni vojni. Vendar pa se takim možem dovoljuje zdatno polajšanje. Prvič se mu neaktivno službovanje pri deželni brambi skrajša za dve leti; drugič se mu skrajšajo navadne letne vaje za štiri tedne; tretjič poteče zanj dolžnost služiti pri črni vojski že z dovršenim 40. letom njegove starosti.

Nova je tudi določba, da se sme o vojskinem času samo en del deželnih brambovcev spraviti na noge, da se smejo navadne štiritedenske vaje pri večjih vojaških vajah raztegniti na pet tednov, ki se pa všttevajo v skupno število 20 tednov, in da se smejo častniki redne vojne premeščavati k deželnim brambovcem tudi pred dovršenim triletnim službovanjem. V drugih točkah je ostalo pri starem, samo v § 19. izpustila se je določba, da je treba za porabo deželnih brambovcev izven mej v državnem zboru zastopanih dežel posebnega zakona. „Poraba ogromnega dela vojne sile ne sme biti odvisna od parlamentarnih razprav“, pravi dotično poročilo, „ampak vojno vodstvo mora imeti v vojski poleg cele odgovornosti tudi priliko, neomejeno razpolagati po potrebi in zahtevi.“

Politični položaj.

Vojno vodstvo namerava zbornici neki predložiti pa še neko drugo postavo, ki bode v nekaterih krogih napravila nepovoljen vtis. Čuje se

namreč, da hočejo zdatno povikšati vojaško takso. Predzno bi pa bilo, ako bi hotel kdo že danes praviti, kakšno osodo bodo imeli omenjeni vojni predlogi. Levica je zaradi vladnega predloga o volilni premembi silno razburjena in se hoče na vsak način maščevati nad vlado. Včeraj je imela v tej zadevi dve seji, o katerih se pa nič zanesljivega ne izvé, ker so si naložili najstrogejšo tajnost o svojih razpravah in sklepih. Njihovi listi pa naravnost trdijo, da bode levica glasovala zoper izjemne naredbe na Češkem, pa tudi še zoper marsikaj drugega, ter na ta način vladi pokazala, da brez nje ne more vladati. Med temi drugimi rečmi sta v prvi vrsti vojna predloga, ki sta za vlado največjega pomena, in pa državni proračun, brez katerega ministersvo ne more ostati na krmilu. Če torej zbornica odkloni novo vojno postavo, se utegne ponoviti prikazen, katero smo imeli v nemškem državnem zboru, ki je bil letos razpuščen, ker ni hotel glasovati za novi vojni zakon.

To je torej razlog več za mojo zadnjo trditev, da so dnevi državnega zbora šteti, kateri tej osodi še posebno ne odide, ako bode odklonjen državni proračun. Vsak poslanec pa vprašuje: Kaj potem? Ali bode s tem kaj pomagano? In soglasen odgovor se glasi: Ne; vlada po novih volitvah ne pridobi nič, pač pa pride v zbornico še več radikalnih zastopnikov, kakor jih je zdaj. Zato je pač mogoče, da se prično nove razprave med vlado in levičarji, ki bi bile pa desnici in zlasti slovanskim in konservativnim koristim toliko na škodo, da bi jim bil veliko ljubši razpust državnega zbora, kakor pa dosedanje nezdrave in neprijetne razmere, ki se dan za dnem bolj zamotavajo.

Državni proračun in valuta.

Važen predlog v zadnji seji je bil državni proračun, še važnejši pa govor, ki ga je imel pri tej priliki finančni minister Steinbach o vravnavi valute, o kateri je trdil, da je bila za nas potrebna in da ni škodljiva, kakor trdijo njeni nasprotniki,

LISTEK.

Pismo.

Gospod vrednik!

„Sans le gouvernement on ne rirait plus en France“, tako je dejal zloglasni Mirabeau o tedanji francoski vladi, ki je svet oskrbljevala s pikantnimi novicami. Brez vlade bi se skoro več ne smejali tudi v Avstriji, smel bi tudi jaz ponavljati za njim, ako se spomnim zadnjega „contra“, katerega je dal grof Taaffe onim, ki so menili, da imajo že dobljeno igro proti njemu.

Splošna volilna pravica, to je novost za Avstrijo, kakoršne že davno niste čuli, tudi Vi ne, gospod vrednik, ki se vtapljate pod množino in težo novin, ki Vas obdajajo.

Vzlasti živo je vsled tega med državnimi poslanci, vidi se, da je Taaffe prav krepko dregnil v dunajsko politično mravljišče. Ni čuda! Razven vzrokov, ki jih imajo poslanci morebiti z nami drugimi proti volilni reformi, imajo gospodje pri zeleni mizi še svoj posebni vzrok, namreč pregovor: „Boljši je vrabec v roki, nego golob na strehi!“

Kdo zna, ali bi se po volitvah, izvršivših se na podlagi novega volilnega reda, videli še v dunajski

naslonjači vsi, ki se ondi sedaj ljubijo in so-vražijo?

Toda pustimo splošno volilno pravico, kakor jo bodo pustili državni poslanci, da bo kakor medvedi in jazbeci prespala zimo v brezdanjem brlogu nerešenih državnozbornskih predlogov. Spomladi, ako jo vzbudi zopet v življenje milejšje solnce Taaffejeve dobe, tedaj bode tudi nam zopet predložen predmet za — podlistke. Bolj kot ta stvar zanima Vas, gospod vrednik, gotovo volitev deželnega očeta za zavedne notranjske kmetijske občine. Listi nas iznenadajo vsaki dan z novimi kandidati. Prvi se je svetu pokazal iz Hraš. Izlupinil se je v Postojini dne 1. oktobra vpričo zdravnika dr. Vošnjaka in ta ga je kot strokovnjak v diagnozi precej spoznal kot pristnega „narodnega naprednjaka“. Brez nove metamorfoze seveda to ni šlo pri dr. Vošnjaku, pa saj smo pri njem temu že privajeni. Prvemu kandidatu osoda ni bila mila na volilnem shodu, burja mu je odnesla skoro vse prijatelje, morda jih mu na dan volitev zopet vrne. Jaz bi le to omenil gosp. Kraigherju, da preveč na široko odpirati narodno-naprednih ust, ni lepo, včasih pa tudi dobro ne, niti na Notranjskem.

Listi iz Gradca so našli na Notranjskem kandidata, a v črni suknji ter mu obetali nekako jed-

nako moči s prvim kandidatom. Zadnje dneve pojavljali so se zopet novi radovoljci. Z Dolenjskega so se v tem smislu glasila pisma in celo tužni Korotan nam hoče postreči s kandidatom. No pa saj ni čuda to! Ako se notranjska nevesta tako skrivnostno snubi, ni novo, da ž njo poskuša svojo srečo tudi „der greise Amor“, ki je nekdanj toliko srečno - nesrečnih ur preživel na Dunaju.

Kdo vé, se mu li bode posrečilo, pridobiti si nevesto? Mogoče je, kajti ljubezen dandanes ne odločuje. Včasih jo, kakor sedaj na svetu vse, celó — obdačijo! — Tako se neki sedaj godi severnim Amerikankam, ki prezirajo svoje domače „Yankees“ ter se rajše obešajo na rokave evropskih gizdalinov, vzlasti plemenitih. Praktični Amerikanci so precej pre-računali, koliko denarja da utegne tem potom iz Amerike v Evropo in zato so še bolj praktični severno-amerikanski poslanci predložili zbornici načrt postav, ki obdači s — 33 odstotki doto ameriškanih bogatih nevest, ki se hoté poročiti z inozemci! — Res pravcat Mac-Kinleyjev sistem, ki bi bil priporočila vreden onim narodno - naprednim Slovencem in Slovenkam, ki se s tuji poročajo in tujstvu izročajo svojo rodbino.

Toda kam me je zvedla notranjska volitev, celo v daljno Ameriko! Da bi pač vsaj tam ne bilo

marveč jako koristna. On je o tem tako prepričan, kakor takrat, ko je dotične predloge izročal državnemu zboru, in če bi ne bil tega storil pred petnajstimi meseci, storil bi to danes. Govor ministrov dopošljem po stenografičnem zapisniku.

Ravno tako Vam pošljem drug važen predlog, ki je bil izročen v zadnji seji in ki bode zlasti zanimal kmečke kroge, ker zadeva osnovo kmetijskih zadru. Natančneje poročilo o tej stvari dobi „Slovenec“ o svojem času od svojega poročevalca v gospodarskih zadevah.

Nujni predlog za odstranitev izjemnega stanja.

Izjemne naredbe na Češkem in predlog glede nove kresijske sodnije v Trutnovu so vsled prej omenjenih dogodkov zgubile svoj poseben pomen in so se pomaknile nazaj v drugo vrsto; pač je dr. Herold stavil nujni predlog, ki od vlade zahteva, da naj nemudoma prekliche svojo odredbo z dne 12. septembra 1893, Drž. Z. št. 140., katerega je Vašaty podpiral v češkem jeziku, ali zbornica ni pritrdila nujnosti in predsednik je zaradi tega dotični vladni predlog postavil na dnevni red današnje seje, v kateri je najprej dr. Engel vprašal predsednika, zakaj se v stenografični zapisnik ni sprejel češki govor poslanca Vašatya?

Predsednik se je skliceval na odgovore svojega prednika, ki jih je dajal na enaka vprašanja, ter je zlasti še povdarjal, da o tem sicer pač nič ne stoji v pravilnem redu, da se pa vsled 30letne navade, ki ima enako veljavo kakor pravilni red, stenografični zapisniki spisujejo le v nemškem jeziku. Češki poslanci so med tem odgovorom silno kričali in ropotali ter spominjali na člen 19. temeljnega državnega zakona, dr. Engel pa je še enkrat poprijel besedo ter predsedništvu naznanil, da hoče v prihodnji seji o tej zadevi zbornici izročiti samostalen predlog. S tem je bil končan prvi prizor današnje seje.

Preiskava zoper Biankinija odklonjena.

V drugem prizoru je šlo za sodnijsko preiskavo zoper dalmatinskega poslanca Biankinija. Imunitetni odsek je predlagal, da naj se dovoli sodnijska preiskava proti njemu zaradi pregreška žaljenja časti, katerega je zakrivil kot vrednik „Narodnega lista“. Reč bi se bila morala razpravljati že pred spomladanskim sklepom državnega zbora, pa takrat ni prišla na vrsto. Med tem je zastarelo, zato je poročevalec danes predlagal, da naj se ta preiskava sedaj ne dovoli.

Dr. Lueger je sicer ugovarjal, da poročevalec nema pravice stavljati drugečnega predloga, kakor ga je sklenil odsek, ali zbornica reči ni hotela zмести in je pritrdila poročevalčevemu predlogu.

Razprava o izjemnem stanju.

Tretji prizor obsega izjemne odredbe na Češkem. Pri prvem branju sicer ni dovoljeno govoriti meritorično, ampak le formalno, vendar je hotel predsednik pri tej priliki nekoliko prosteje postopati ter je mladočeškimi poslancem obljubil, da jim pusti svobodno govoriti; zato se je oglasilo veliko govornikov in sicer izmed Mladočehov: Eim, Slama,

Kavnic, Pacak, Kaizl, Purkart in Vašaty; iz nemško-nacionalnega kluba se kot drugi govornik oglašil dr. Bareuter, kot četrti govornik pride dalmatinski poslanec Biankini na vrsto, izmed krščanskih socialceev pa sta kot 9. in 11. govornika vpisana Schneider in Lueger.

Razpravo je pričel poslanec Eim z dolgim govorom, ki ga je čital z veliko navdušenostjo. Eim je dopisnik „Narodnih Listov“ in vé jako spretno sukati pero, prosto govoriti pa ne more ter celo za odseke natančno zapisuje in zvesto prečituje svoje govore.

To je po opravljenem redu sicer prepovedano, ker se razprave na ta način preveč raztegujejo, ali Ohlumecky je bil danes jako milostljiv in niti on, niti podpredsednik Kathrein nista z najmanjim ugovorom motila govornika, ki jo opoldne pričel svoj govor in ob poldveh, ko to sklepam, s svojim čitanjem še ni pri kraju. Eim je bil letos od mrtvouda zadet in je vsled tega v vedni smrtni nevarnosti dolgo ležal bolan, ali sedaj je zopet ozdravel in se čutil dovolj močnega, da je z dolgim govorom posegel v razpravo. Jedro njegove izpeljave in drugih govornikov pošljem v prihodnjem dopisu. Ker hočejo tudi drugi govorniki govoriti jako obširno, razprava danes še ne bode dovršena, ampak se nadaljuje v prihodnji seji v torek 17. t. m., v kateri se po sklepu raznih strank in Mladočehov samih dotični vladni predlog v pretresanje in poročanje izroči posebnemu odseku 24 členov.

Občna volilna pravica.

Ministerski predsednik je predložil državnemu zboru načrt zakona o uvedanju občne volilne pravice. Ta načrt pa ni napravljen po vzoru občne volilne pravice v Nemčiji ali pa v Franciji, kjer vsi volijo, pa tudi ne po načrtu, kakor je volilna pravica vrejena v Belgiji.

Ministerskemu predsedniku se je menda zdelo potrebno, ozirati se na specialne avstrijske razmere in je po tem tudi vredil svojo predlogo. Če je povsem pravo zadel, učila bode prihodnost.

Marsikaj posebnega ima ta volilni red. Tako so se obdržale dosedanje volilne skupine. Vsaka teh skupin bode imela ravno toliko poslancev, kakor jih je imela dosedaj. Velikoposestniki volijo še vedno zá-se. S tem je grof Taaffe ostal dosleden svoji dosednji politiki, povsod se je oziral na plemstvo, bodisi v parlamentu, bodisi v administraciji. Nikdar nismo imeli toliko plemenitih uradnikov, kakor jih imamo sedaj, odkar se ustavno vlada v naši državi. Kako da so veleposestniki grofu Taaffeju pri srcu, to smo skusili pred desetimi leti v kranjskem deželnem zboru. Tedaj je narodna stranka nameravala premeniti volilni red tako, da okrajša predprave veleposestnikov pri volitvah v deželni zbor. Imela je že cel načrt, kako dobi potrebne tri četrtine poslancev pri verifikaciji volitev.

Kranjska deželna vlada je sama sprva pospeševala namere narodne stranke. Ali nakrat je zapihala z Dunaja drugačna sapa in vlada je pri veri-

fikaciji porabila ves svoj vpliv, da prepreči namere narodne stranke.

Kakor je znano, imajo veleposestniki velike pravice, bodisi pri volitvah v deželni ali državni zbor. Število poslancev ni v nobeni razmeri z davki, katere plačujejo, da ne govorimo o številu volilcev. Če pa je dosedaj že ta predprava bila malo čudna, bode v bodoče, ko se bo število volilcev v kmetijskih občinah še tako pomnožilo, še bolj. To razmerje se po našem mnenju ne bode dalo obraniti.

Grof Taaffe menda tudi misli najti v tem nekako protitežje proti demokratičnim življenjem, kateri pridejo v zbor iz mest in trgov in kmetijskih občin, in to v nekem oziru opravičeno. Treba je gledati, da se stvari mirno razvijajo in da ne bode nobenih skokov, katerih bi morda država ne mogla prenašati. Rekli smo pa zgoraj, da se bode težko dala ta skupina veleposestnikov obdržati. Zatorej se pa mi vsajamo naše poslance opozoriti, če bi ne bilo morda umestno, da se število v tej skupini nekoliko pomnoži. Sedaj tako ni nobenih splošno veljavnih določb, kdo da je volilec v tej skupini. Vsaka dežela ima drugačne vredbe. Pri nas na Kranjskem volijo posestniki v deželno desko vpisanih zemljišč, če neko gotovo svoto davka plačujejo, dočim na Primorskem že zadostuje neka gotova svota davka. V Galiciji je pa zopet drugače. Kdor ima kak kos zemlje vpisane v zemljiško knjigo, voli v tej, večji posestniki volijo direktno, mali po volilnih možeh.

Vsojali bi se, opozoriti naše poslance na to, da naj premislijo, ko bi ne kazalo, stvar jedenkrat jednotno rešiti in določiti, da za volilno pravico v tej skupini zadočča neka gotova svota zemljiškega davka. Kak vpliv bi imela taka prememba, mi ne moremo vedeti, ker nam pomanjkuje potrebnih statističnih podatkov. Zato prepuščamo poslancem, da to stvar prouče. Vsekako bi se skupina veleposestnikov jako okrepila in tako pridobila večjo pravico do obstanka.

Neke druge določbe pa nam kažejo, da živimo v dobi militarizma, ko se vsakršne vojaške zasluge posebno visoko cenijo in na vojaško dolžnost poklada velika važnost. Tako bodo imeli volilno pravico vsi, ki so kdaj bili v boju pred sovražnikom, ali so opravičeni, nositi vojno svetinjo, nadalje tisti, ki so si pridobili po zakonu dne 19. aprila 1872 certifikat za obslužene podčastnike. Pri teh se ne bode gledalo, ali znajo brati in čitati. Potem pa volijo tudi vsi, ki so redno dovršili stav in izpolnili svojo naborno dolžnost in znajo čitati in pisati.

Prvo se bode dokazalo s spričevalom politične, oziroma vojaške oblasti, zadnje pa s šolskim spričevalom. Več ljudij zna pa tudi čitati in pisati, ki pa niso v nobeno šolo hodili, zato pa novi načrt določa, da bodo ti mogli dokazati svojo izobraženost pred posebno komisijo, katera bode dala spričevalo. Ta komisija bode sestavljena iz župana ali njegovega namestnika, iz šolskega vodje dotičnega kraja in pa iz jednega občana, kateri zna čitati in pisati. Ta komisija mu bode dala spričevalo, ko se bode prepričala, da zna čitati in pisati.

Tega dokaza bodo pa oproščeni vsi tisti, ki so 1869. leta, ko se je uvedla šolska dolžnost, že bili

treba zanjo iskati kandidata. „Narod“ je v svojem bistroumju slišal tudi o kandidaturi dr. Gregoriča in ob tej priliki nam Vaš kolega poda nekako kvalifikacijo, kakšne lastnosti imej poslanec kmetijskih občin, ko pravi:

„Vsakdo se pač spozna najbolje v svojem delokrogu in poklicu.“ Nič bi se ne mudili pri tem, ko bi bil „Narod“ pri tem dosleden, ko bi jednako kvalifikacijo tudi zahteval od svojih somišljenikov. Pri onem modrovanju se je pa vsekakor zadetega čutil poslanec kmetijskih občin kamniškega okraja, o katerem bi morali pri „Narodu“ vedeti že iz polpretekla zgodovine našega slovstva, da se zna izvrstno sukati po parketih, da pa bi bil vzlasti s svojimi velikanskimi hlačami — katere je „Narodov“ podlistkar prav natanko zmeril — za kmetško delo jako neroden; zlasti bi kraška burja neoljkana in silna kakor je, uprav njegove zgodovinske hlače zlorabila kot jadernice ter bi nam tega poslanca odnesla ne le iz Krassa, morda celo iz njegovega lastnega volilnega okraja. — In kaj bo rekel „Narodovemu“ modrovanju parketni poslanec kmetijskih občin ribniško-kočevskih in kaj zastopnik naše gledé volitev poslancev dobrodušne trgovinske zbornice, ki bi na radikalno zahtevo tudi pri najboljši volji za dokaz trgovsko-poslaniške sposobnosti ne mogel

predložiti niti spričevala od Mahrove trgovske šole.

V tako zagato bi zašel „Narod“, ko bi ne bil tako izvrsten hermenevt, kakoršnega se je pokazal Vam nasproti gledé papeževe besede o razmerju med politiko in duhovniki, ko Vam je očital, da ste celo papežovo okrožnico popravili v svoj prilog, ker ste besede „politika“ zamenjali z besedo „časne stvari“, v katere naj se duhovnik preveč ne sili. — Seveda bi moral „Narodov“ hermenevt vedeti, da se misel besedij razlaga iz konteksta; v okrožnici pa papež naravnost pravi, da naj se škofje in njihimi seveda duhovniki trudijo za izvolitev dobrih poslancev, to pa po našem mnenju danes brez „politike“ ni mogoče, zato v oni okrožnici papež duhovnikom ne prepoveduje baviti se s „politiko“, pač pa v smislu besed sv. Pavla preveč „s časnimi stvarmi“.

Sploh pa nas veseli, da pri „Narodu“ v zadnjem času tako natančno čitajo papeževe okrožnice, kajti upanje imamo, da bodejo tudi v prihodnje katero objavili, česar do sedaj še niso storili, da si vse prazne smeti tako radi pobirajo iz liberalno-židovskih listov.

Sedaj, gospod vrednik, menim je čas, da zaključim svoje pismo. To lahko storim. Ako Vam še naznanim, da je baje danes narodno-napredna go-

spoda v Škofjiloki imela svoj „Amtstag“, ker je v svoji olikanosti nedavno prevzela dične vloge ponočnih razgrajadev, in da vkljub nerešenemu poročilu županstva ljubljanskega ob organizaciji magistratnih uradov in vkljub pikanju mestnih odborikov ljubljanskih Vaš gospod župan še vedno vzlasti v jutro brezskrbneje spava, nego oni, ki čakajo na rešitev te stvarij, povedal sem Vam vse, kar mi je bilo za danes pri srcu.

Končam pa s pesmico, ki se je rodila tam doli v pesniško-nadahnjeni Kravji dolini in ki proslavlja ondodni arhitektonični vodnjak. Otmimo jo pozabljivosti, saj i ž njo se pomnoži slovensko pesniško slovstvo.

Glasi se:

Stoji, stoji tam šternica
Oj šterna stara, kravješka
V sramoto mesta našega
Na pet vetrov raztrgana, —
Gorjanec, ki tu mimo gre
In se na naš ta „kinč“ ozre
Zaklical je: Ta čudni kras
Pregrd bi bil — za našo vas!...

Pesem ta je še dolga, a ko sem jo dal svojemu prijatelju v presojo, prekinil me je beročega pri tej vrstici rekoč: „Dovolj, dovolj! Pesem je vredna „šterne“!!

šoli odrasli. Tako vsem 1855. leta rojenim ne bode več treba dokazovati znanja čitanju in pisanju, ker so 1869. leta že bili izpolnili štirinajsto leto. Ravno tako ne bode treba dokazovati tistim, ki so pred 1868. letom bili v tisti starosti, ko je bilo treba k vojaškemu naboru, če so spolnili naborno dolžnost, ker tedaj še ni veljala občna vojaška dolžnost.

Poleg omenjenih pogojev se bode od vsacega novega volilca zahtevalo, da plačuje kak neposreden davek ali pa da ima stalno poslovanje v kakem določenem poklicu. Poslednje bode mogel dokazati z delavskimi ali poselskimi bukvicami ali drugimi oblastveno potrjenimi spričevali. Od vsacega volilca se bode tudi zahtevalo, da šest mesecev stanuje v tistem kraju, v katerem voli. Vsi dosedanji volilci pa volilno pravico obdržé. Voljen bode pa smel biti vsakdo, kjer sme voliti, ako je spolnil 30. leto.

Iz tega je vidno, da dobimo skoro popolno občno pravico, ako vladni načrt obvelja. Kak vpliv bode imela nova vredba, še danes ne moremo reči. Toliko je gotovo, da nemški liberalci največ zgubé. Zgubili bodo pred vsem vse mandate na Dunaju, pa tudi na Severnem Češkem. V državnem zboru dobimo novo delavsko stranko. Sploh se bodo stranke preosnovala in pričakovati je, da pride v zbornico nov svežejši duh, ki bode sabo prinesel tudi novih idej.

Politični pregled.

V Ljubljani, 14. oktobra.

Volilna reforma. Kakor bi bil v srčenovo gnezdo dregnil, tako je razdražil levičarje grof Taaffe, ko je predložil volilno reformo. Posebno „Neue Freie Presse“ v najstrašnejših barvah slika nevarnosti, v katerih je sedaj nemštvo. Liberalni list pa menda ne pomisli, da s tem prav za prav le priznava, da je gospodstvo avstrijskih Nemcev bilo le protinaravno in se je vedno opiralo le na umetno skovane volilne rede. Če bi prebivalstvo avstrijsko zares v večini bilo tako navdušeno za nemštvo, kakor večkrat trdijo nemški listi, potem bi se pač Nemci volilne reforme še veselili morali, ker pride še več volilcev branit nemške postojanke. Posebno pa liberalni listi se zaganjajo v to, da se je ohranila še skupina veleposestnikov. To je pa vse le pesek v oči, da bi tako ljudstvo nahujskali, češ, da volilna reforma bi ne bila nobena liberalna pridobitev, ker ohranjuje predprave veleposestnikov. V resnici pa pač nobeni stranki ni več ležeče, da se ohranijo predprave veleposestnikov, kakor levici. Poslanci iz deželnotabularnega veleposestva na Moravskem, potem zastopniki veleposestva v Šleziji, Dolnji Avstriji, na Stajerskem, Koroškem in Kranjskem so nemški liberalci, deloma pa tudi na Češkem. Vidno je torej, da bo le levica največ mandatov izgubila, ko bi se odpravila skupina veleposestva. Pred desetimi leti se je govorilo, da bi se na Kranjskem gledé volitev za deželni zbor nekoliko skrcile predprave veleposestnikov, in kako je tedaj vsa nemškoliberalna stranka zagovarjala te pravice. Da bi pa grof Taaffe bil sklenil, da se odpravi predprava veleposestnikov, bi nemški liberalci bili gotovo ravno tako kričali, ali pa še bolj, kakor

kričé sedaj, in zahtevali, da odstopi vlada, ki tepta stare pravice.

Srednja stranka je ideal grofa Taaffeja. Če je verjeti nekemu dopisu berlinske „Kreuzzeitung“, je tudi volilno reformo grof Taaffe predložil le zaradi tega, ker se nadeja, da se mu posreči osnovati srednjo stvanko. Z volilno reformo bo grof Taaffe razbil sedanje velike stranke, posebno levičarje in Poljake. Stranke se bodo po volilni reformi vse drugače razdelile. Iz zmernih elementov se bode dala osnovati zmerna stranka, katere jedro bodo zastopniki veleposestva in pa trgovskih zbornic. Zaradi tega pa grof Taaffe obdrži še vedno ti dve volilni skupini. Neverojetno to ni. Prepričani pa nismo, da bi vlada v novi zbornici dobila dosti privržencev za tako brezbarveno večino. Število zmernih elementov v tem smislu, kakor želi vlada, se pač ne bode povečalo z razširjenjem volilne pravice. Tudi narodno vprašanje nakrat ne bode izginilo, ker se število slovanskih zastopnikov le pomnoži.

Srbski ministerski predsednik je že tako slab, da že govoriti ne more. Kot njegov naslednik se imenuje tudi finančni minister Vujčić. Njega je bajé priporočil Milan kralju v Opatiji. Vujčić je odpotoval v inozemstvo in se snide bajé z Milanom, da se dogovorita. Vujčić bode pa pač imel težavno stališče, ako prevzame ministersko predsedstvo. Mej radikalcem ima že tako dosti nasprotnikov, in to bi ga pa tudi ne prikupilo pri radikalcem, da bi prišel do ministerskega predsedništva z Milanovo pomočjo. Bivši kralj je kaj v slabem imenu v Srbiji. Krona pa v Srbiji že tako nima dosti vpliva, posebno bi pa še sedanji kralj, ki je še tako mlad in neskušen, težko mogel Vujčića vzdržavati proti njegovim nasprotnikom. Zato smo pa prepričani, da se dolgo ne bo držal, če tudi pride na krmilo.

Srbska konservativna stranka. Bivši ministerski predsednik Piročanec je sprožil misel, da se osnuje v Srbiji konservativna stranka. Po njegovih mislih narod že tako ne dela velikega razločka mej naprednjaki in liberalci. Iz teh dveh strank bi se dala osnovati konservativna stranka. Taka stranka je potrebna, ker po radikalnem programu se ne bode dalo dolgo vladati. Če se liberalci in naprednjaki prepirajo mej seboj, ne bodo nikdar prišli do veljave, če pa drug drugega podpirajo, pa morda ne bo dolgo, da pridejo na krmilo. Naloga novi stranki bi bila, pred vsem poganjati se za red in pravi napredek v deželi. Dogovori mej liberalci in naprednjaki se že vršé, in kakor kaže, ne bodo brezuspešni.

Badenska vlada se upira vpeljavi občne volilne pravice za deželni zbor. Vladni list piše, da so skušnje pri državnozbornih volitvah pokazale, da ne kaže razširjati volilne pravice. Kakšne so pač te skušnje? Katoliška stranka je dosegla na Badenškem lepe vspehe pri volitvah v državni zbor, ki so se vršile na podlagi občne volilne pravice. V deželnem zboru bi pa liberalci zgubili večino, ako bi se uvela občna volilna pravica. Kakor pri nas, so tudi badenski liberalci le tedaj za kako liberalno reformo, ako jim koristi, drugače so jej pa najodločnejši na-

sprotniki. Liberalci imajo le pri nekaterih srednjih stanovih v mestih še zaupanje, zato pa gledajo, da tem stanovom ohranijo predprave. Le tako si morejo še nekaj časa obraniti vpliv.

Vedno oboroževanje. Jedva je nemški državni zbor privolil v veliko povišanje vojske, že se govori o povečanju mornarice. Tako mej drugim treba križaric prvega razreda, kakoršnih ladij še Nemci nimajo in bi jih potrebovali posebno za varstvo svojih obrežij; nadalje bode treba treh oklopnih, ker so se tri obrabile. Državni zbor se bode morda zopet ustavljal. Vlada nima nikakor še gotove večine za ta povečanja stroškov. Vse je závisno od Poljakov. Za to, da so Poljaki glasovali za povečanje vojske, dosedaj še niso ničesa dobili, da, celó nič določenega se jim ni obljubilo. Več poljskih poslancev bode zatorej najbrž ugovarjalo povečanju mornarice. Tiste stranke, ki so glasovale proti vojaški predlogi, bodo pač tudi glasovale proti povečanju vojske.

Socijalne stvari.

Slika iz Galicije.

Zaduži „Przegląd“ ima dopis iz Zalogic z dné 4. oktobra, ki ga tudi mi podajemo svojim bralcem v svarilen vzgled, česa se vsega drzne žid, ko si pridobi moč v kakem kraju. Razmere v Zalogicah so jako žalostne. Mej 9000 prebivalci je polovica židov, ki gospodarijo, kakor se jim zljubi. Revno ljudstvo je popolnoma v židovskih rokah. Židje zahtevajo pri posojilih 25, 50, do celo 120 odstotkov, (n. pr. od 10 gld. posojila vsak mesec goldinar); gostilna in prodajalnica seveda ni nobena v krščanskih rokah. Pri prodaji izsesavajo židje za slabo blago z dragimi cenami uboge ljudi. Zato so se zbrali nekateri možje na poziv g. župnika dr. Krehovjčkega in kapelana Janeza Srodonja in so dne 3. sept. osnovali „kmetiško društvo“ (kółko rolnicze). Najpreje so sklenili odpreti krščansko prodajalnico. Zložili so nekaj glavnice, za katero začetkom niso zahtevali nobenih obrestij in šli so na delo. A kje dobiti pripraven prostor? Mestece ima dva dela, novi in stari; vmes je trg, toda na celem trgu in v bližini ni razven lekarne nobene hiše v krščanskih rokah. Prodajalnica pa mora biti na vidnejšem kraju. Zato ni bilo druge pomoči, nego poiskati si pripravnega prostora pri kakem židu. Dogovorili so se z njim in mu povedali, da hočejo odpreti prodajalnico; plačali so mu tudi nekaj že naprej. — Ta novica se je izvedela mej židi. Židje so tedaj na tistem obdelovali gospodarja sobice najete od krščanskega društva in so mu najstrožje zabičevali, da nikakor ne sme pustiti društvu svojega prostora. Žugali so mu, da ga sicer izbacijo iz molilnice in da noben židov ne bo več hotel občevati z njim. O tem pa niso izvedeli kristjanje. Dne 3. t. m. je prišla oprava in blago za prodajalnico in proti večeru so hoteli v najetem prostoru vse potrebno urediti. Ko obstane voz naložen z raznovrstnimi omarami in policami pred židovo hišo, stopi žid s celo svojo rodbino pred upravnika in mu reče, da nikakor ne pusti, da bi se te stvari znosile v njegovo hišo, da on ne privoli nikedar, da bi bila pri njem prodajalnica, da so ga preje pri pogodbi goljufali

Svetoval bi torej olupševalnemu odseku ljubljanskemu, naj napravi slovesnost ter na oni vodnjak vzdá spominsko ploščo z gorenjim pesniškim napisom. Tudi to bo pravecati „narodni praznik“, kakoršnih imamo zadnji čas v izobilju. O—v.

Vsakdanje dogodbe.

(Napisal Josip Jaklič.)

2. Gospod Peter.

Ako bi bil slikar, — kar pa, žalibog, nisem, — ne popisoval bi Vam na dolgo in na široko, kak človek je bil Peter Smukač. Z malo potezami narisal bi Vam njegov štirivoglati, pedantični obraz, in vém, da bi vsakdo prisegel, da ga je že kedaj videl.

Nosil je velike, zlate naočnike. Bil je namreč ljudski učitelj stare šole. Njegovo največje veselje bil je duhan. In Peter Smukač se je tudi razumel na njúhanje! Vsakih pet ali šest minut dlesknil je dvakrat ali trikrat z roko po tobačnici, zatem pa jo počasi odprl. Palec in kazalec sta se instinktivno sključila in zgrabila ščepico duhana.

A gospod Peter bil je pameten mož. Pustil je poželjivi nos še nekoliko trenutkov čakati. A ko se že ni mogel več premagovati, odprle so se nosnice široko in poželjivo vsrkávala krepujočo hrano. Gospodu Petru so prišle solze v oči in nekoliko trenutkov se je ves srečen zibal na jedni nogi. Potem pa je vzel iz žepa velikansk moder robec, ga polagoma zganil in z njim brisal mrvice tobaka, ki so morebiti obvisle na gorenji ustnici.

Tak je bil gospod Peter, ko smo mi že k njemu v šolo hodili, in ko je z debelo palico vtepal našim trdim glavam početke onega jezika, ki je po mnenju nekaterikov za nas jedino zveličalen. A temu je že dolgo!

Oženjen gospod Peter ni bil. Sam sameat je hodil po trnjevi poti življenja. Vsa opominjevanja znancev in prijateljev, naj si vendar poišče družice, bila so bob v steno. In prav je imel gospod Peter! Če bi se bil vedno ravnal po tem principu, Bog vé, morebiti bi še sedaj vbijal desetletnim paglavcem nemščino v glavo in tlačil s svojimi nogami mater zemljo. Toda prišlo je drugače.

Nekega dné dobil je gospod Peter modro pôlo, kar se menda pravi bolj po domače, da se je že

dovolj trudil in da je čas, da se umakne s svojega mesta mlajšim močém. Gospodu Petru ni bilo to nič kaj po všeči, to smo razvideli mi dečki iz tega, da je oni dan péla leskovka mnogo bolj nego navadno.

Toda kar je, to je; višji gosposki se človek ne more ustavljati. Gospod Peter je zapustil šolsko poslopje in se nastanil zraven pri Andrejaševem Francetu. Namesto njega smo dobili mladega, a bolehavega učitelja. Tepel nas ni več, a vendar ga nismo radi imeli.

Kakor se je tožilo Izraelcem po egiptovskih loncih, tako so tudi nam često uhajale misli na one zlate čase, ko je še leskovka péla, in ko smo drdrali, kakor velikonočne ropotulje: „Miza Tisch, riba Fisch“ itd.

Le včasih, ko naš učitelj zaradi bolezni ni mogel opravljati službe, učil nas je dva ali tri dni gospod Peter, in zopet je žvižgala leskovka ali brezovka po naših plečih. Da, in ob takih prilikah smo bili celó tega veseli.

„Ex otio omne malum!“ Ta prislov spolnil se je tudi na gospodu Petru. Odkar ni več poučeval, vedel se ni od dolzega časa kam dejati. Bil je že prej velik prijatelj pijači, sedaj pa se jej je popol-

i. t. d. Ker je kričal in ker so bili gotovo domenjani, se privale od vseh krajev umazani židje kričoč in razsajajoč, da je bilo groza. Kakor divjaki se lotijo skrinj in omar stoječih pred nameravano prodajalnice in jih skušajo potreti in polomiti. Upravnik si ne ve drugače pomagati, nego da pokliče žendarmerijo na pomoč. Res pride jeden orožnik, ki pozove ljudi, naj se mirno razidó. Toda židje prično kričati: „Gewalt, Gewalt! (sila, sila!), rešite nas, ker nam se godi krivica, ker nas uničujejo.“ Na to vpitje prigrmi židov menda, kar jih je bilo v mestu; orožnik pa pokliče še druge orožnike na pomoč. Mej tem pa židje planejo po pripravljenih stvareh, lomijo in tarejo, kričé in zdihujejo, kakor znajo le židje. Vmes pa najgroznejše napadajo kristjane, bogoklekno kričóč in obrekujóč. Tu prihiti č. g. kapelan gledat, kaj se godí. Židje se zaženo proti njemu in ga napadejo z najgnusnejšimi pridevki. Hoče se umakniti, toda židje planejo nanj in ga prično biti s pestmi od vseh strani. Bog ve, kaj bi se bilo zgodilo, da se ni v nastali temi skrivši izmuzal izmej njih. Prišedši orožniki so komaj napravili mir. Dve uri je vrelo v mestu, kakor ob času prokucije. Sodnija preiskuje sedaj celo zadevo.

Tako se godi Poljakom na rodni zemlji, tujec — pritepenec jih uničuje.

Tudi nam se ne bo godilo drugače, če se z vsemi poštenimi sredstvi ne upremo židovstvu, ki že sili mej nas!

Kmetijstvo na Ruskem.

Angleški trgovski konzul v Petrovem gradu popisuje v letošnjem uradnem poročilu jako nemilo gospodarske razmere na Ruskem. Angleški dnevniki podajajo jako zanimive podatke iz tega poročila: Poljedelci so popolnoma ubožani; tudi plemstvo je črez in črez v dolgovih, samo da plemičev nobeden ne mara poditi iz njihovih zadolženih vasic, ker ne vé, kaj bi začel z zemljo, ki ničesar ne nosi. Vlada je sicer ustanovila dve veliki banki v pomoč kmetom in plemstvu; ogromne svote je že izdala, izbrisala dolgove, zastonj dajala za setev; za žetev je dajala zastonj delavce — vojake. Nobena vlada na svetu ni toliko storila, da bi si ohranila poljedelski stan in vendar ni vse to ničesar zaleгло.

Vzrok temu sta dve stvari, za katere skoraj da ni pomoči. Najpreje je Rus slab poljedelec, s poljem se ne zna vkvarjati; ko je izrabi, je pusti. Vrh tega je pa drugi še hujši vzrok propadu: vremenske razmere na Ruskem. Suhi vetrovi, vzlasti vzhodnik in sever nista prijazni poljedelstvu in teh dveh je gospodarstvo veliko. Polje so branili jedino velikanski gojzdovi, ki so se širili od Petrovega grada do Urala. Tudi drugod so bili orjaški gozdovi n. pr. kostromski in branski. Ko pa je stekla tam mimo železnica, zapela je sekira in krasni pragozdi so padli, še-le par let sem obstaje vladni zakon o ohranitvi gojzdov, toda prepozno so ga sklenili. Zemlja se je tako izsušila, da se les ne ne da več zasaditi. Preje je bila samo Ukrajina ob obeh obalah Dnjepra in porečje Donovo do dolenje Volge znano, da se tam ne dajo zasaditi gojzdovi. Sedaj je taceh krajev po celi Rusiji jako veliko; puščava se obeta. Po vseh rekah zmanjkuje vode, nekatere so se popolnoma izsušile. V celi srednji Rusiji se morali globlje izkopati vodnjake. Dvajsetkrat manj nego v

noma udal. Vino mu kmalu ni več zadostovalo in udal se je žganju.

Dobro se še spominjam, kako smo se dečki iz njega norčevali in ž njim burke brili, kadar je meril cesto in se zaletaval od jedne strani do druge. Lepo, vé, da to ni bilo, toda kaj se hoče! Mladost je norost, in taki smo bili tudi mi.

Črna obleka, ki se je že prej svetila, bila je sedaj še slabejša ter še bolj oguljena in preprezana. Tu in tam raztrgala se je po šivi, in gospod Peter ni imel nikogar, da bi mu jo popravil.

Kaj čuda tedaj, da mu je v nekem nesrečnem trenutku prišla neumna misel, ženiti se na starost. „Če družega ne, imel bi saj postrežbo domá, in tudi umreti bi mi ne bilo treba pri tujih ljudeh, kakor prosjak, ki hodi od hiše do hiše,“ modroval je gospod Peter.

In kakor rečeno, storjeno. Gospod Peter pričel je manj pijančevati, zato pa toliko pogostejše zahajati v Lipeževo gostilno na koncu vasi. Ondi je točila vino Lipeževa hči Katra. Dote sicer ni imela posebno velike, toda lepa je bila in pridnih rôk tudi. Tako so pravili.

(Dalje sledi.)

zapadni Evropi je v Rusiji deževja; zemlja se suši od dne do dne bolj; če pojde tako dalje, zgodi se z Rusijo, kar se je zgodilo z osrednjo Azijo. Učenjaki raziskujejo, kako bi se dalo pomagati. Bog daj, pristavljamo mi, da bi dobili kaj pomoči.

Razgled po slovanskem svetu.

Krasne besede.

Omenjali smo že, kako slovesno je slavil svojo sedemdesetletnico navduševalni pesnik Kornel Ujejski. Mej zahvalami priobčuje ta divni pevec Jeremijevih tožb, domoljub v najčiščem besede pomenu tudi krasen odgovor čestitkam poljske mladine, ki ga tu po „Przegladu“ posnemamo: „Poljski šolski mladini! — Ob 70letnici mojega rojstva ste se oglasili iz mnogo krajev naše domovine vi ljubljani mladi prijatelji. Tiho, skromno, s skupnim podpisom „mladina poljska“ ste se zbrali krog mene in ste me okrožili, kakor z vencem. Slišal sem, kako bijejo vaša srca ljubezni do domovine in do mene, njenega služabnika. Zdelo se mi je da sem pritiskal usta na vaše glave in jih poljubljal goreče, očetovsko. Gotovo ste čutili ta poljub. In vprašal sem vas: Ali hočete biti zvesti sinovi nesrečne Poljske? Odgovorili ste: Hočemo. In še sem govoril: Brez ljubezni do Boga, brez izpolnjevanja njegovih zapovedij ne prospejete domovini, ker vsako vaše delo in žrtva za njo se izjalovi, — ali obetate, da boste zvesti, pokorni otroci Vsegamogočnega? Rekli ste: Bodemo. Ali obetate to? In dvignili ste svoje roke kličóč: Obetamo! — Tako prikazen sem imel v duhu. Ali je bila to zmota moje domorodne duše? Ne. — Trdno verujem, da sedaj in kasneje, sedaj, ko žaré vaše mlade duše za ideali — in kasneje, ko vas skusi hladno življenje, boj za obstanek, da bi vas ziomilo in pokorilo, da sedaj zvezani in zjednačeni v šolskih klopeh, — in kasneje razdeljeni po različnih stanovih, vedno in povsod ostanete pod jedno, jedino zastavo, katera slična nebeškemu svodu vas vse pokrije in s tem z nova zveže mej seboj, pod zastavo, katere ogenj ne vniči, burja ne raztrga, pod zastavo: Ljubezni do Boga in domovine! — Ljubite mene. Jaz vas ljubim od davna, ljubil sem vas še v zibkah vaših, vas, ki ste narodova bodočnost in sedaj vas kot starec, morda že blizu groba blagoslavljam: Živelo Poljsko!“ Bog daj, da bi se tudi naša mladina ravnala po teh besedah, da bi tudi v njenem srečju živel vedno pozdrav: Živelo slovenstvo, pozdrav, ki živetvoren raste in deluje le, če se vnema ob ljubezni do Boga in domovine.

Slovstvo.

Te dni je izšla brošura, naslovljena: „Cvijeta s Konala Stevi Vukova.“ Spisatelj Anton Stražičić popisuje v njej delovanje Srbov v Bosni, Hrvatski in Dubrovniku. Brošura je spisana v poljudnem jeziku in z neizprosno logiko. Razvidi se iz nje, da Srbi sovražijo katolike in Hrvate, da jim je mržnja do teh jedini ideal. Knjižica dela čast pisatelju in bi bila velike vrednosti, ko bi je vlada ne bila vrgla v svoj — koš.

V dionički tiskarni v Zagrebu izšla je nedavno knjiga pod naslovom: „I Gesuiti e l'educazione della gioventù nella Dalmazia per Peroslav Stari-gradski.“ Kakor izvemo iz „Katol. Dal.“, je to pamflet najgorje vrste proti — jezuitom. Pisatelj Kovačević je bil svoje dni gojenec jezuitskega internata v Spljetu, odkoder pa je zbežal v Reko, da postane sotrudnik listu „Il. Diritto Croato“. V tem listu je zagledal pamflet v obliki člankov prvokrat beli dan. Da bi pa sovražniki jezuitov imeli celega „zmaja“ pred seboj, je zbral junak-begunec raztresene ude ter je tiskal v dionički tiskarni. Pamflet ima tri glave: O jezuitski morali, o jezuitskem pouku, o narodnosti. Rudeča nit, ki se vleče skozi celo to delo, je osebno sovraštvo do jezuitov. Vsaka družba ima garjeve ovce; pa kdo bode zametaval celo družbo radi njih? Da pa jezuitje v Spljetu laški podučujejo, je odtod, ker spljetsko uradništvo zahteva laških šol za svoje otroke.

Pornografska književnost narašča od dne do dne v Srbiji. Neki sotrudnik „Videla“ piše: „Mislim, da je o tem vredno spregovoriti, kako sem imel priliko videti, kako narašča pri nas prodajanje pornografskih knjig. Kakor je znano, uničuje to „slovstvo“ moralnost in duševnost posebno pri mladih ljudeh, katerim treba idejalov.“

Cerkveni letopis.

Okrožnica papeža Leone XIII. o rožnem vencu.

U v o d.

Sveto veselje, katero je nam napravljala petdesetletnica Našega škofovskega posvečenja, se je na prijeten način povečalo s tem, da smo jo slavili prav, kakor oče s svojimi v skupnosti katoliških narodov, ki so najlepše pokazali svojo vero in ljubezen. V tem spoznavamo in slavimo vedno z novimi čutili hvaležnosti sklepe božje previdnosti, ki se kaže dobrotno proti nam in v nemalo korist cerkvi; in nič manj ne hrepeni duša, kot najboljša posredovalka te dobrote pri Bogu, njegovo vzvišeno mater hvaleč pozdraviti in povzdigniti.

Kajti njena prevelika ljubezen, katero smo v dolgem in spremenljivem času na tolikšen način skusili, dan za dnevom jasneje žari v Naših očéh, napolnjuje dušo z navdušenjem in jo okrepeča z nadnaravnim zaupanjem.

Mi mislimo, da slišimo glas nebeške Kraljice same, kako nas dobrohotno podpira v teh bridkih časih za cerkev, kako nas podpira s svojimi mnogimi sveti v vseh podjetjih za občno blaginjo, kako nas opominja, buditi pobožnost in vsakršne kreposti v krščanskem ljudstvu.

Takim željam ustrezati, smatrali smo že poprej za našo najsvetejšo dolžnost.

Mej sadovi, ki so jih imeli naši opomini pod njenim varstvom, moramo omeniti znatno povečanje velesvete rožnovenske pobožnosti, ko so se v ta namen deloma na novo oživele, deloma na novo osnovala pobožne bratovštine, objavili učeni in času primerni spisi in celó napravila umeteljna dela najplemenitejše vrste.

Častiti bratje, kakor bi zopet slišali to skrbno mater, ki sili: „Klicaj in ne odjenjaj!“, hočemo, ko se bliža oktober, kateri mesec smo po navadi posvetili njej tako dopadljivemu rožnemu vencu, za kar smo dovolili tudi svete odpustke, zopet govoriti o rožnem vencu k Vam.

Naš govor pa vendar ne bode hvalil te izvrstne molitve, ali pa vzpodbujal vernikov, da skrbneje opravljajo to molitev, temveč izpregovoriti hočemo o nekaterih izbranih, položaju časov in ljudij jako primernih dobrotah, katere iz tega izvirajo. Mi smo trdno prepričani, da pobožnost rožnega venca, če se tako vrši, da more vso njeno moč razviti, more koristiti ne le posamezniku, temveč vsej državi.

I.

Mi obžalujemo, in celó tisti, ki vse gledajo le z naturalističnega stališča, priznavajo in obžalujejo kot jedno glavnih nevarnostij za človeško družbo, da se zanemarljajo tiste dolžnosti in kreposti, ki so biseri navadnega življenja, katero se vrši v ozkih mejah. Odtod izvira, da otroci predrzno odrekajo dolžno pokorščino, nasprotujejo vsaki odgoji, razven slabi in mehkužni.

Zaradi tega odtegujejo se delavci svojemu poklicu, izogibajo se vsakemu naporu, niso zadovoljni z osodo svojo, gledajo po višjem in zahtevajo brez razuma jednako razdelitev dober.

Odtod prihaja tudi, da mnogi hrepenué po tem, da ostavijo domača tla in poiščejo strup velikih mest in njih vabljlivosti. Zaradi tega ni ravnotežja mej različnimi razredi človeške družbe.

Vse se maje. Nevoščljivost in zavist mučita duhove, javno se tepta pravica z nogami. Tisti, kateri se vidijo prevarane v svojih nadah, se vzdigujejo in razgrajajo, upirajo se tistim, katerih dolžnost je, jih varovati.

Proti tem zlom naj se išče pomoč v rožnem vencu, ki obstoji iz določene vrste molitev in iz pobožnega spomina na tajnosti Jezusa Kristusa, Odršenika, in njegove matere.

Vesele skrivnosti morajo se razlagati ljudem in se pred njegove oči postavljati kot slika kreposti; vsakdo bode umel, kako veliko in lahko umevnih vzorov, ki hkratu mikajo srca, se tukaj ponuja v npravnstveno vravnato življenja. Tu gledamo hišo nazareško, tu svetno in božje mesto svetosti. Kak vzgled vsakdanjega delovanja, kako popolen vzor rodbinskega življenja!

Tukaj so priproste in čiste nravi, vedno složna srca, nobenega motenja reda ni, vsak se ozira na družega, tu ni one napačne in goljufive ljubezni, temveč ljubezen, ki korenini v nepretrganem spolnovanju dolžnostij in ki mika oči opazovatelja.

Sevéda si tukaj prizadevajo, da si pridobé, kar je potrebno za življenje; toda v pótu obraza in s

takim hrepenenjem, ki je z malim zadovoljno, ki skoro bolj teži za tem, manj potrebovati, kakor veliko imeti. K temu se pridružuje najglobokejši duševni mir in jednako veliko srčno veselje, katera vedno spremljata čisto vest.

Kadar se vzgledi teh krepostij, namreč ponižnost in krotkost, veselje do dela in blagohotnost do drugih globoko vtisnejo v srca, pa se bodo premehnile pravi in mišljenja, kakor je želeti. Potem se lastne dolžnosti ne bodo več zdale zoperne in sitne, temveč ljube in drage, in čuvstvo dolžnosti se bode osladilo s čuvstvom veselja, in vse bode vzbujalo k pravičnosti.

Nravi se bodo vsestranski ublažila in domače skupno življenje se bode priljubilo, občevarje z drugimi pridobi na odkritosrčnem spoštovanju in ljubezni. Če se vse to od posameznih razširi v rod-bine, v družbo, v ves narod, in se življenje vprav po tem, je jasno, koliko koristi bode od tega imela država.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 14. oktobra.

(Kandidat za Notranjsko.) „Narodno-napredna“ stranka ima že štirinajst dnij kandidata za Notranjsko. Jurij Kraigher se mu pravi. Samo — volilcev mu še manjka in kakor je čutiti, je to pomanjkanje jako občutljivo. „Slov. Narod“ in z njim „Rodoljub“ sta že večkrat napenjala vse moči, da bi priborila kaj volilcev gosp. Juriju, a kakor je čuti, njun glas ne seže daleč. Včeraj si je najel „Narod“ celo „konservativca“ dr. Andreja Ferjančiča, in ta je v svojem dostojanstvu kot državni poslanec izdal lastnoročno podpisani manifest, da je njegova najvišja želja, da se izvoli hrački Jurij Kraigher na mestu Hinka Kavčiča. Blagor „Narodu“, da ima tako odlične konservativce mej svojimi političnimi poganjači. Vrh tega leze počasi tudi takozvano „slovensko društvo“ na dan. Pred nekaj dnevi je namreč razprostri notar Ivan Gogola v imenu odbora slovenskega društva po Notranjskem svoje tipalnice, hoté izvedeti, kakšno vreme je ondu za narodno naprednjaštvo. To pismo slove po večjem tako-le: „Velečastiti g. rojak! (hm!) Kakor Vam je znano, vršiti se ima dne 31. t. m. za kmetske občine notranjske deželnozborska volitev vsled smrti poslanca Hinka Kavčiča. — Na volilskem shodu, ki ga je sklical državni (!) in deželni poslanec gosp. dr. Vošnjak (slavni odbor slov. društva tedaj jako dobro pozna naše poslance) dne 2. t. m. v Postojini, zglasil se je za kandidata g. Jurij Kraigher, posestnik v Hrašah, ter izjavil odločno, da kandiduje na temelju programa narodno-napredne stranke.“ Prazne besede izpuščamo iz pisma in le še omenjamo glavno: slovensko društvo sprašuje, ali bi bilo umestno, da se skliče dne 22. t. m. volilski shod v Cirknici, na katerem bi se gospod kandidat predstavil. — Društvo ne kaže ravno preveč poguma, ker tako bojazljivo poskuša, kakšna so tla. Mi se pa za-se trdno nadajamo, da bodo tem več poguma pokazali notranjski volilci. Sami le predobro vedó, da so bile narodno-napredne mreže, v katerih je tičal rajni Kavčič, jedini vzrok, da ni bil tako v skrbi za svoje volilce, kakor si je sam želel. Notranjski volilci dobro vedó, da je samo terorizem narodno-napredne, ali recimo rajše advokatsko-notarske stranke, vplival na r. Hinkota, da se je letos odtegnil glasovanja, ko je šlo za odpravo legalizacije, da pa je lansko leto glasoval za to odpravo. Notranjski volilci vedó, da je narodno-napredna stranka najživejše zagovarjala garancijo dežele za dolenjsko železnico, in zato tudi vedó, kaj pomenja za Notranjsko, če se jej kdo ponuja kot odločen pristaš „narodno-napredne stranke“. Mi želimo Notranjem poslancu, ki bo notranjski z mislijo in srcem. Mi jim želimo zato nezavisnega, značajnega, krščanskega moža, ki ne bo iz nobenega ozira služil v podnožje notarjem in nekaterim glasnejšim advokatom, ali celo agentom, marveč ki bo služil jedino le blagru svojih volilcev in imel strah samo pred Bogom in svojo vestjo! Izberó naj si ga pa sami mej seboj, ne pa pod okriljem kakega političnega skakalca, ali pa kake liberalne zadruge, ki v imenu naprednjaštva deluje — za svoje sebične namene!

(Politično mešetarstvo dr. Ferjančiča.) Ne čudimo se, da „Narod“ svojevoljno postavlja na

Notranjskem kandidata narodno-napredne stranke, predno so se volilci o tem izrekli in vkljub temu, da so se volilci izrazili, naj se počaka s tem do izvršenih volitev volilnih mož. Čudimo se pa, da za narodno-napredno stranko po „Narodu“ mešetuje državni poslanec dr. Ferjančič. Ta je namreč objavil v „Narodu“ dne 13. oktobra to-le izjavo: „Prišlo mi je na znanje, da se je sem ter tje mislilo, mene postaviti za kandidata v notranjskih kmetskih občinah. Gledé na to izjavljam, da ne kandidiram in želim, da volilci združijo svoje glaso-ve na gospoda Jurija Kraigherja, oglasivšega se za kandidata na Postojinskem volilskem shodu. — Dunaj, 11. oktobra 1893. Dr. Ferjančič, državni poslanec.“ — Ni še dolgo tega, ko je imel dr. Ferjančič volilski shod v Vipavi, kjer so mu namerjali pristaši narodno-napredne stranke nezaup-nico, a duhovščina vipavska priskočila mu je v svoji preveliki dobrosrčenosti na pomoč ter ga rešila blamaže, katera se je dr. Ferjančiču kubala v narodno naprednem loncu. Na onem volilskem shodu je dr. Ferjančič obsojal domač prepir, isti Ferjančič, ki sedaj brez vsakega vzroka sam trosi prepir med Notranjce, ker jim ne pusti časa, da bi izvolili volilne može in si sami zbrali kandidata, marveč jim priporoča kandidata, ki je izjavil, da je odločen pristaš narodno-napredne stranke, iste stranke, ki mu je v Vipavi pripravljala nezaupnico. — Tak političen „šviga švaga čez dva praga“, ni da bi koga volilcem priporočal za kandidata, in če to stori, je to zanj najslabše priporočilo. Mi to politično mešetarstvo dr. Ferjančiča odločno zavračamo kot neumestno. Zavedni Notranjci pa naj pokažejo, da so polnoletni, da nečejo za-se nobenega jeroča, najmanj še dr. Ferjančiča, ki naj gleda, da se tudi na njem ne izpolni prislovica: Kdor seda na dva stola, obsedi največkrat med stoloma na — tleh!

(Novi odbor društva „Sloge“.) Goriško društvo „Sloga“ je imelo 12. t. m. letos zborovanje. Nov odbor je tako sestavljen: Predsednik: dr. A. Gregorčič; odborniki: dr. Fran Žigon, profesor bogoslovja; Val. Kancler, nadučitelj v. p.; Ivan Kavčič, trgovec; Andr. Gaberšek, vrednik in tiskar; Blazij Grča, župnik v Šempasu; Josip Poljšak, župnik v Prvačini; Josip Mašera, vikarij v Št. Mavru; Anton Fon, trgovec; Franc Budal, posestnik v Št. Andrežu; namestniki: Josip Hönl in Kanalu; Alojzij Strekelj v Komnu; Franc Bavčar v Selu; Anton Berlot, župnik na Vogerskem; Fil. Terpin v Sv. Križu. — Obširnejše poročilo o zborovanju objavimo prihodnjič.

(Duhovniške spremembe v ljubljanski škofiji.) Župnijo sv. Jošt nad Polhovim Gradcem dobi g. Gustav Šifrer, dosedaj kapelan in administrator v Nakleni. Novo ustanovljeno župnijo na Planini pri Vipani dobi g. Jan. Mikš, dosedaj ekspozit na Razdrtem. C. g. Jan. Strnad je prezentovan za faro Knežak.

(Svarilo.) Neki človek značilnega nosa, postave in zgovornosti, prišedši s Stajerskega, prosijači zdaj po Kranjskem, najrajši po župniščih, ter pravi, da je tu in tam kandidat duhovskega stanú. Res krščanska ljubezen ne loči med židom in paganom, ali laži tudi ne podpira.

(Prememba volilnega reda na Notranjskem) za državnozborske volitve se nahaja i med drugimi vladnimi predlogami, in to vsled novega okrajnega sodišča v Cerknici. Postojinski okraj obseza je do-selej sodne okraje: Postojina, Ilir. Bistrica, Senožeče, Vipavo, Logatec, Lož in Idrijo. Zdaj bo pa vsled vladne predloge sestavljen tako-le: Postojina, Bistrica, Senožeče, Vipava z volilnim krajem Postojina in Logatec, Lož, Idrija, Cerknica z volilnim krajem Logatec.

(Promoviran) je bil za doktorja prava na graškem vseučilišču dne 14. t. m. Fran Krančič iz Rečice v savinjski dolini.

(S Koroškega), dne 13. oktobra: Letos name-ravana deželna učiteljska konferencija odložila se je na prihodnje leto 1894. — V celovških ljudskih šolah je vkupe 2222 učencev, namreč 1008 dečkov in 1214 deklic. — „Veliki Zvonik“ obiskalo je letos 3744 tujcev, 402 več, kakor lani, in 732 več, kakor leta 1891. — Nemški listi, na čelu jim dunajska „Deutsche Zeitung“, trobijo med svet grozno novico, da je poštni urad v „nemškem“ Trbižu poslal v nemški Rabelj — čujte! — slovenski pisano dopisnico, ter napravljajo iz tega pravo pravcato „staatsaffaire“, češ: „solcher Unfug verdiente doch energisch abgestellt zu werden.“ Plaudite!

(Vojaška godba) kranjskega pešpolka št. 17 koncertirala je minulo nedeljo pri „Sandwirthu“ v Celovcu, kjer je sedaj naš polk. Občinstva se je pri koncertu kar trlo in jako pohvalno izražali so se o sviranju slovenske godbe. Tudi nemški listi našo godbo zelo hvalijo zaradi spretnega sviranja.

(Katol. polit. in gosp. društvo za Slovence na Koroškem) napravi dne 22. oktobra javen shod v gostilni pri „Dürnwirthu“ v Št. Jakobu blizu Št. Petra pod Velikovecem. Na vsoporedu so med drugim govorili o namenu društva, političnih strankah na Koroškem, šolah, važnosti volitev in o gospodarskih zadevah koroških Slovencev. — Dne 29. okt. napravi isto društvo zopet javen shod v Striholčah v Važenberški občini. Obema shodoma želimo obilno poslušalcev.

(Iz Istre,) dne 13. oktobra: Shod volilcev bode dne 19. t. m. v Dekanih za občino Dekani in sosedne občine koperskega okraja. Poročal bode g. poslanec dr. M. Laginja. — „Slovensko pevsko društvo“ v Trstu ima svoj občni zbor dne 22. t. m. v prostorih „Del. podpornega društva“. — Oesarski namestnik Rinaldini potuje v zadnjem času po raznih krajih Istre, kjer si ogleduje razne javne naprave.

(Vjeli) so včeraj orožniki v Litiji tistega Jak. Lossa, ki je pobegnil dne 11. t. m. iz tukajšnje prisilne delavnice. Lossa so zopet izročili prisilnemu deželnemu zavodu.

(Mestni proračuni o dohodkih in potroških.) V zmislu § 37. občinskega reda za deželno stolno mesto Ljubljano so proračuni o dohodkih in o potroških 1. mestne občine ljubljanske, 2. mestnega ubožnega zaklada, 3. meščansko-bolničnega zaklada, in 4. ustanovnega zaklada za 1894. leto že sestavljeni in so od 6. do 20. t. m. razgrnjeni v magistratnem ekspeditu občanom na upogled, da vsak lahko svoje opazke o njih navede.

(Od Sv. Trojice) na Dolenjskem se nam poroča: Spomladi je letina ljudem prav slabo kazala. Toda „ljudje obračajo, Bog pa obrne“. Poletje in jesen nam to prav očitno kažeta. Surn se je dokaj dobro obnesla. Kar je sena zmanjkalo, je pa otava navrgla. Seveda krme ni toliko, kolikor druga leta, ali treba bo varčno krmiti, potem se bo že izhajalo. Krompir je prav lep, da malokdaj tako. Posebno dobre se je obneslo domače zelje in pa tudi pesa. Dobi se pri nas zelnata glava, ki tehta 5½ kg., in pesa 5 kg. — Vinogradi so tudi dobro obrodili, kjer so dobro delali in škropili. Malkovec in Bojnik se posebno ponašata z obilno in dobro vinsko kapljico. Saj je pa tudi vreme za to ugodno. Kdor tedaj hoče dobro dolenjsko vino piti naj se oglasi pri Sveti Trojici, kamor je bližnja železniška postaja v Sevnici, in „Naj pride v Gorco k nam, — Da bomo dobre volje tam“.

(Cvetje iz „Narodovih“ logov.) Pri Narodovih skušajo tudi v psokah napredovati. Nekateri krepki izrazi n. pr. „da si uredniki Slovenčevi blatijo svoj duhovski talár“, ali pa „da nam iz dna ogorčene duše kliče svoj fej“ in drugi že zdavnej znani pozivi „na korajžo“ so seveda stalni in Narod se jako moti, če misli, da jim bomo odgovarjali. Toda vrhu tega se pojavlja sem in tja kaj novega v „Narodovih listih“ in po svojih slabih močéh skušamo vselej obvestiti svoje bralce o taki znameniti prikazni. O „rudečem koljarju“, ki ga iščejo Slovenčevi uredniki smo že poročali; danes pa javljamo, da se je zadnje sredo v Narodu nakrat porodil jako umestni prilastek „gorjanski“, ki se je včeraj po stari Narodovi navadi v drugo pogrel. „Gorjansko togoto“ nam očita v prvič, včeraj pa „gorjansko-pastirske dovtype“, katere smo navedli v četrtek v svojem listu proti g. Juriju Kraigherju. Kakšni so ti gorjansko-pastirski dovtipi, naj sodijo naši bralci. Mi smo pisali o imenovanem gospodu samo, da se je na volilnem shodu v Postojini dr. Vošnjak „sijajno blamiral — z njim pa tudi odločen pristaš in kandidat narodno-napredne stranke, ki je dobil pri dvakratnem glasovanju prvič dva glasova, drugič pa — nobenega.“ Taki so naši gorjansko-pastirski dovtipi po Narodovi sodbi!!

Društva.

(„Hranilno in posojilno društvo v Celovcu“) ima dne 19. t. m. v svoji pisarni v Celovcu izvanredni občni zbor, da se voli nov odbornik in novo nadzorništvo.

Narodno gospodarstvo.

Dolenjska železnica podaljšana iz Straže do Karlovca.

S Hrvatskega, 8. oktobra.

Prav hvale vreden je trud slovenskih rodoljubov, ki se v novem času zbirajo na posvetovanja, da oživitore davne želje prebivalstva na Kranjskem, da se zveže bela Ljubljana s poznanim trgovskim mestom Karlovcem. Deloma se bode ta želja izpolnila Kranjcem, kajti že na leto pridrdra železnica do Straže blizu Novega Mesta, kakor je že pred nedavnim stekla do Kočevja. Ali obe ti železnici, posebno pa ona proga do Straže, ne bode imela pravega pomena, dokler se ne zveže s Karlovcem in od tukaj do Bihača. Dobro je omenil gospod dr. Marinko na zborovanju v Metliki, da preti v tem pogledu nevarnost ravno novomeški progi, ker bi se moglo prav lahko zgoditi, da se zveže kočevska proga poprej z reško železnico pri Delnicah, nego novomeška s Karlovcem. Po vseh dosedanjih znamenjih ogerske železniške politike na Hrvatskem bi se moglo kaj takega kaj lahko pripetiti.

Ogri gredo namreč pri nas za tem, da vežejo železnice večidel pri malih postajah, razven Zagreba, katerega seveda niso mogli tako lahko obiti. Ravno te dni je podelila ogerska vlada koncesijo za pregledavanje neke nove proge iz Siska v Tronj, v neznatno postajico reške železnice, ne pa v Karlovec, kamor bi se bila imela že zdavnej izvesti. Da tedaj ne navajam več takih primerov, moram se opozoriti interesente na železnično progo Straža-Karlovec, da naj dela oprežno in ne prepočasno, da ne bodo nekega dne iznenašeni. V prvem redu morali bi se sporazumeti s karlovškimi veljaki, da bi le-ti sprožili vprašanje o železniški zvezi s kranjsko progo.

Cudno je v vsakem pogledu, da se pri nas na Hrvatskem še do zdaj ni nič storilo, in vendar je ta železnična proga tudi za Karlovec posebne važnosti, kajti če dobi Karlovec železnično zvezo z Ljubljano, ima potem tem več nade za zvezo z Bihačem. Karlovec je še dandanes važno tržišče ter poznat na daleč po svojih semnjih. Ima znatno trgovino z sosedno Bosno, pa tudi s Kranjsko, zategadel bi železnica to trgovino le še bolj pospešila. In ravno v Karlovcu se za to vprašanje tako malo zanimajo.

Treba jih bode iz sosedne Metlike malo probuditi in za novi projekt pridobiti. Ker je poznato, da ogerska vlada v gmotnem pogledu v tej zadevi ne bode nič storila, še bati se je, da bi se mogla protiviti, morali bodo Karlovčani sami vzeti v roko to zadevo, saj ima še dandanes med njimi kaj premožnih mož. Treba bo izposlovati koncesijo, katere menda vendar ne bode vzkrala ogerska vlada, potem pa se složno in resnobno lotiti dela. Železnica se bode ob Kolpi gotovo lahko speljala do Karlovca brez velikih težav. Da pa se je treba lotiti precej in sporazumno z jedne in druge strani, pa ni dvoma, da se bode tudi srečno dovršilo, kajti čvrsti volji se umikajo vse zapreke.

Ceni, čitatelje opozarjamo na današnjo prilogo g. A. Ahčina, trgovina z železnino v Ljubljani. Gledališke ulice, s katero priporoča veliko svojo zalogo lepo pozlačenih nadgrobnihih križev in raznega železnega blaga. Na željo je obširni v slovensčini sestavljeni in ilustrovani cenik na razpolago.

Telegrami.

Dunaj, 14. oktobra. Danes ni seje državnega zbora. Večina poljskih poslancev se je odpeljala v Lvov k otvorjenju tamošnjega narodnega gledališča.

Budimpešta, 13. oktobra. Odgovarjač Ugronu je pravosodni minister naglašal, da je pragmatična sankcija samo pogodba med krono in narodom in član XIII. zakona iz 1867 izključuje vsak tretji faktor, zato se pri kakem obnovljenju pogodbe avstrijski zakonodajci ne more dovoliti kak vpliv na Ogersko.

Berolin, 13. oktobra. Bivši vojni minister general Kameke je umrl.

Kodanj, 13. oktobra. Car in carjevič sta obiskala francosko ladjo Isly.

Toulon, 14. oktobra. Pri včerajšnjem obedu je Avelane odgovoril na obe napitnici pomorskega ministra, napil je Carnotu, francoski mornarici in vojski ter vsej deželi. Nebrojna množica ljudij je pozdravljala Avelana, ko je prišel na balkon. Avelane je odbral 50 častnikov, da ga spremljajo v Pariz. Zvečer je bil ballet pod prostim nebom, katerega je izvajala družba operno-balletskega gledališča. Pri balletu so bili: Avelane, francoski pomorski minister Rennier, pa ruski in francoski častniki. Povsod so živahno pozdravljali ruskega admirala in klicali „Vive!“ carju ruskemu.

Toulon, 13. oktobra. Dopoldne je prišlo rusko brodovje in bilo navdušeno vsprejeto. Admirala Avelana so pozdravili z „vive“-klici, in velika množica ljudij ga je spremljala v pomorsko prefekturo. Pomorski minister ga je pozdravil v imenu predsednika, vlade in dežele. Avelane je odgovoril, da bode vsa Rusija hvaležna za vsprejem ruskega brodovja. Župan je ruskega admirala pozdravil v mestni hiši naglašajoč globoko vkoreninjeno prijateljstvo mej Rusi in Francozi. Zvečer je bil obed, pri katerem se je napivalo carju, ohranitelju miru, carski rodbini, mornarici in rusko-francoskemu pobračimstvu.

Bonn, 13. oktobra. Poštni vlak je v Brichtu povozil neki voz. Od oseb, ki so bile na vozu, so tri mrtve in dve ranjeni.

Madrid, 13. oktobra. Minister notranjih stvari, Venansio Gonzalez, je dal ostavko.

Madrid, 13. oktobra. Na zahtevanje Španske je angleška vlada prepovedala izvažanje orožja v Maroko.

Šestobrestne bolgarske obveznice. Veliko spreminjanje kurzov ni zadelo le onih vrst papirjev, s katerimi se spekulira in kateri se glasé v zlati veljavi. K tem spadajo bolgarske obveznice. Njih kurs se je stalno zboljševal in je upati, da se bode še, ker se politične razmere v Bolgariji utrjujejo in se dežela lepo narodnogospodarski razvija. V prvi polovici letošnjega leta se je uvozilo blaga za 40¹/₁₀ milijona, lani pa o tem času le za 35¹/₁₀ milijona frankov. Torej se je uvoz povečal za 5¹/₁₀ milijona. Izvozilo se je lani v tem času blaga za 37¹/₁₀, letos pa 55¹/₁₀ milijona frankov. Izvoz se je torej povečal za 17¹/₁₀ milijona frankov. Te številke kažejo, kako ugodno da se dežela razvija. 509 16

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje	Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v mm
	opazovanja	zrakomera v mm	toplomera po Celziju		
13	7. u. jut.	739.0	7.2	brezv.	megla
	2. u. pop.	737.8	15.8	sl. szap.	"
	9. u. zveč.	737.8	10.4	brezv.	"
Srednja temperatura 11.1°, za 0.8° pod normalom					

Zahvala.

511 (1)

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so se v tako obilnem številu udeležili dne 10. t. m. zadnjega spreveda moje ranjke matere

Neže Podpac

izrekam najsrčnejšo zahvalo. Posebno se zahvaljujem tudi prečast. gg. sestram Liechtenthurnovega sirotišnega zavoda, ki so jo z vsemi učenkami spremile k večnemu počitku.

Jesenice, dné 14. oktobra 1893.

Štefan Podpac.

Stolpne ure!

Priporočam se prečastiti duhovščini in sl. občinskim predstojništvom za **napravo novih ali popravo starih stolpnih ur.**

Moje ure so iz najboljšega blaga in zelo trajnega dela. Izdelujem jih po najnovejšem načinu, in ker so matematično popolnoma natančno uravnane, kažejo čas tako točno, da jih ni treba regulovati. 486 6—2

Cene so zelo nizke. — Jamstvo 5 let.

Proračune na zahtevanje brezplačno.

Bogdan Oblak,

urar,

na Vrhniki (Kranjsko).

V Katoliški Tiskarni v Ljubljani

je ravnokar izšel in se dobiva

Vozni red in vozne cene železničnih prog na slovenskem ozemlju

Proge:

Ljubljana - Trst
Ljubljana - Dunaj
Ljubljana - Kočevje
Ljubljana - Kamnik
Nabrežina - Gorica
Št. Peter - Reka
Žid. most - Zagreb

Katol. Tiskarna

Veljaven od 1. oktobra 1893.

Komad 10 kr., po pošti 12 kr.

Služba orgljarja in mežnarja

se razpisuje pri

župnijski cerkvi sv. Marjete na Muti
do 1. decembra.

Prosto lepo stanovanje; dohodki obojne službe znašajo v denarju okoli 230 gld. Tudi zemljišča je nad 3 orale. Spretnost v orgljanju se tirja; seveda imajo cecilijanci prednost. Služba se nastopi s 1. januarjem 1894.

Cerkveno predstojništvo na Muti
na Štajerskem. 465 10—2

Na prodaj je 90 cm. visok križev pot

z ličnim okvirom vred, popolno izgotovljen, za nizko ceno

65 goldinarjev.

FR. TOMAN,

podobar in pozlatař, 482 6—5
v Ljubljani, sv. Petra cesta šte. 4.

1000 veder novega vina

letošnjega pridelka 510 5—1

prodá takoj

Anton Gregorič,

posestnik in posojilnični tajnik v Ptuj.

XXXXX solidno blago XXXXX

Janeza Dogan-a mizarski obrt

v Ljubljani, na Dunajski cesti šte. 15
(v Medjatovi hiši)

priporoča svojo dobro vrejeno zalogo

raznovrstnega politiranega
in likanega pohištva.

Garniture, divane, madrace od 16 gld. do 40 gld., madrace na peresih 10 gld., dratene madrace 8 gld. 50 kr., pulte za mašne knjige itd. Naročila se točno izvršujejo. Cenilnik z podobami zastoj in franko. 36 (30—29)

XXXXX Najnižje cene XXXXX

Zdravila za živino.

Skušena redilna štupa za živino,

za konje, rogato živino, ovce in prašiče itd.

Rabi se skoro 40 let z najboljšim vspehom večinoma po hlevih, ako živinče ne more jesti, slabo prebavlja; zboljšuje mleko in nareja, da krave dajo več mleka.

Zametek z rabilnim navodom vred velja le 50 kr., 5 zametkov z rabilnim navodom samo 2 gld.

Ovet za konje.

Najboljše mazilo za konje, pomaga pri pretegu žil, otekanju kolén, otrpnenju v v boku, v križu, otekanju nog, mehurjih na nogah itd. Steklenica z rabilnim navodom vred stane le 1 gld., 5 steklenic samo 4 gld.

Ta zdravila za živino se dobijo v 203 27

lekarni Trnkoezi-ja

v Ljubljani zraven rotovža

in se vsak dan s pošto razpošiljajo.

Glasovita

radi svojega učinka, odlikovana radi svojih zdravilnih lastnosti z častno diplomom in zlato svetinjo na razstavi v Londonu in Parizu, z zlato svetinjo v Briselju in Tunisu. 324 16

želodčeva tinktura

G. Piccoli-ja, lekarja v Ljubljani je vspešno dietetično sredstvo, katero krepi in zdravi želodec, kakor tudi opravi prebavnih organov izborna pospešuje.

Izdelovatelj razpošilja jo proti povzetju zneska v zabojih po 12 steklenic za 1 gl. 36 nove., po 55 steklenic (zaboj tehta 5 kg) za 5 gl. 26 nove. Poštnino plača vedno naročnik. Cena eni steklenici 10 novcev.

August Runggaldier,

delalnica cerkvenih lesenih kipov in podobarskih proizvodov, v St. Ulrichu, Gröden, Tirolsko, priporoča prečastiti duhovščini, cerkvenim predstojništvom, patronom in cerkvenim dariteljem altarje, lece, vsakovrstne svetilke, štatue, križeva pota, križe, Kristuse, božične jaslince itd. itd.

vsakojake kakovosti in oblike v natančni pripravi in najfinjši izvršitvi. 57 2-1

Ilustrovani ceniki na željo zastoj in franko.

Za dobro delo se jamči.

Vsi stroji za kmetijstvo vinarstvo in moštarstvo!

Mlatilnice, višle, trice, čistilne mline za žito, rezalnice za krmo, avtomatični aparati proti peronosperi, tlačilnice za vino, tlačilnice za sadje, mline za sadje, predmete za kleti, sesalnice za vse namene, kakor v obče: vse stroje za kmetijstvo, vinarstvo in moštarstvo razpoloža v najnovejših, najboljših konstrukcijah

IG. HELLER, DUNAJ

2/2 Praterstrasse Nr. 78.

Dagite ilustrirani katalog v sredini iz shematičnega načrtovanja in poštino priloži.

Najkvalitetnejši popoji. — Jamstvo. — Stroji se daje na poskušnjo.

Cene so se znova znižale! Preklopavcem znaten popost!

176 15-14

Najnižje cene in najboljše blago.

Najboljše in najceneje

kupuje se

železo, raznovrstna železnina, cement, okove itd. pri

Andreju Druškoviču,

v Ljubljani

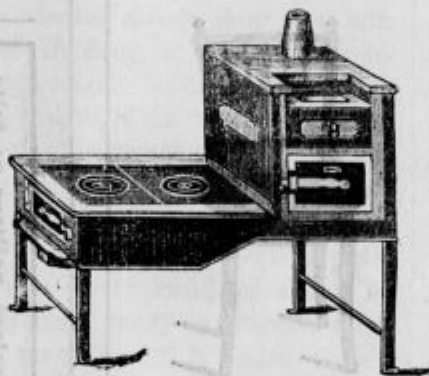
Mestni trg 10.

272

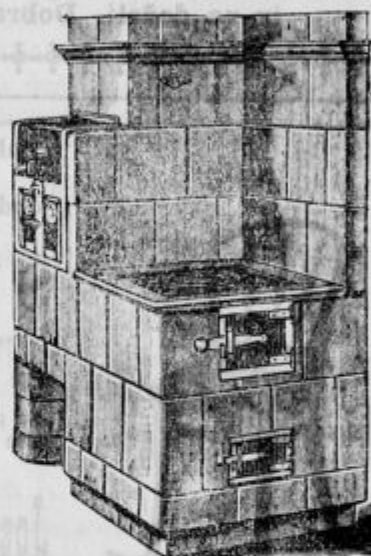
ZALOGA

24

nagrobni križev, štedilnikov in njih posameznih delov, ledenic, finih žag itd. po najnižjih cenah.

Zaloga železniških šin po najnižjih cenah.

Najnižje cene in najboljše blago.

Razglas.

507 3-1

Oddala se bo po javni manjševalni dražbi

zgradba novega šolskega poslopja na Breznici

Stroški so proračunjeni:

Zidarsko delo in tlak	6232	gld.	66	kr.
kamnoseško delo	382	"	55	"
tesarsko delo	2172	"	40	"
mizarsko delo	727	"	50	"
ključavničarsko delo	968	"	74	"
kleparsko delo	246	"	05	"
barvarsko delo	167	"	91	"
steklarsko delo	178	"	69	"
lončarsko delo	90	"	—	"
šolska oprava	234	"	43	"

Javna manjševalna dražba se bode vršila

dné 2. novembra t. l. dopoldne ob 10. uri

v starem šolskem poslopju na Breznici.

Naerti in proračuni so na razpolago pri krajnem šolskem svetu na Breznici. — Zahtevalo se bo 10% jamčevine.

Krajni šolski svet na Breznici,

dné 8. oktobra 1893.

Tomaž Potočnik,
predsednik.

Naznanilo preselitve.

J. N. Potočnik

krojaški mojster v Ljubljani

dosedaj v uršulinskem poslopju na Kongresnem trgu

preselil se je na

Marije Terezije cesto šte. 2

→ v Tavčarjevo hišo. ←

Pri tej priliki zahvaljuje se preč duhovščini in sl. občinstvu za obilno naklonjenost, katero naj blagovolé ohraniti mi tudi v bodoče. 513 4-1

Predzadnji
teden!

Inomostske srečke
à 50 kr.

Predzadnji
teden!

Glavni dobitok **50.000** goldinarjev.

(457 18-16)

2 Srečke à 50 kr. priporoča J. C. MAYER.

Neobhodno potrebno za vsako gospodinjstvo je

Kathreiner-jeva Kneipp-a sladna kava

33 52-41

z okusom navadne kave. Ta kava daje to nedosežno prednost, da se škodljivemu uživanju namešane ali s surrogati pomešane navadne kave lahko odrečemo in dobimo okusnejšo, pri tem pa še zdravjšo in redilnejšo kavo. — Neprekosljiva kot dodaja navadni kavi. — Pona-redeb se skrbno izogibaj. — 1/2 kilo 25 kr. — Dobiva se povsod.

Pristno samo v belih zavitkih s podobo župnika Kneippa kot varstveno znamko.

DR. ROMAN JACOBI,

zobni zdravnik v Ljubljani, Stari trg št. 4,

ustavlja po najnovejši in najboljši metodi

umetne zobe in zobovja.

Plombira in trga zobe v narkozi (umetno spanje) brez bolečin. Zdravi sploh vsako ustno bolezen.

Ordinira od 9. do 12. ure dopoldne in od 2. do 5. ure popoldne. — Ob praznikih od 9. do 11. ure dopoldne. — Ob petkih za siromake od 9. do 10. ure dopoldne.

86 (19)

Otročji vozički

jako fini, močni in lepi dobivajo se pri meni skozi leto in dan in sicer v vseh barvah, kakor radeče modro, sivo in olivno, po gld. 5-50, 6-—, 7-— 8-—, 9-—, 10-— in višje po vsaki ceni do 20 gld

Anton Obreza,
tapecirar,

v Ljubljani, Šelenburgove ulice 1.

Najcenejši kraj za nakupovanje otročjih vozičkov. 537 50—49

Brata Eberl,

338 26—15

izdelovatelja napisov.

Pleskarska obrt za stavbe in mebelje.

Ljubljana, Frančiškanske ulice št. 4.

Prevzameta vsa v njih stroko spadajoča dela v mestu in na deželi. Dobra, fina dela, najnižje cene.

Solidne, zložne
močne in
čudovito cenene

stole

vsake vrste ponuja
prva kranjska tvornica

za upogneno pohištvo
samo iz napojenega masivnega lesa.

Jos. Verbič-a

v Bistri,
pošta Borovnica.

(230 52—25)

10

goldinarjev

stane pri meni eden modro na peresih (Federmatratze). Ti modroci so solidno iz najboljših tvarin narejeni, imajo po 30 dobro vezanih, močnih peres iz najboljšega bakrenega drata, so s finim afrikom tapcirani in močnim platnenim evlhom preoblečeni ter pri najtežji rabi do 15 let nobenih poprav ne zahtevajo. Pri naročilih z dežele naznani naj se vselej natančna mera postelje v notranji luči. — Ako se torej dobi za 10 gld. dober tapciran modro na peresih, je pač neumestno kupovati malo vredne nadomestke (kakor žičaste žimnice, slavnice itd.), kateri pravemu namenu, imeti dobro posteljo, ne ustrezajo.

ANTON OBREZA, tapcirar v Ljubljani, Šelenburgove ulice 1.

Ta domača, narodna trdka bodi prečast, duhovščini in slavnemu občinstvu najboljša priporočena za nakupovanje žimnic, garnitur, divanov, stolov, preprog, zagrinjal in vsega v tapetniško obrt spadajočega dela.

Ceniki s podobami zastoj in franko. — Hitra in poštena postrežba, nizke cene. 536 50—49

Zabavni vlak

512 1

Ribnico in Kočevje

vozil bode

v nedeljo dne 22. t. m.

z znatno znižanimi cenami.

Odhod iz Ljubljane ob 7¹/₄ uri zjutraj, iz Kočevja nazaj ob 6¹/₂ uri zvečer.

Natančni vozni red in cene objavijo se pozneje.

Najprimernejša darila za vsako priliko so

švicarske žepne ure

katere ima v največji izbiri v zalogi

France Čuden,
urar v Ljubljani,

Veliki trg 25.

Po najnižji ceni dobé se tudi najraznovrstnejše

stenske ure, ure za dvorane in s stojalom, ure-budilnice itd.

Največja zaloga prstanov, uhanov, verižic, srebrnih in zlatih, vse po tovarniški ceni. 185 29

Popravila izvršuje točno pod jamstvom. — Ilustrovani ceniki so franco na razpolago. — Poštna naročila izvršuje obratno.

V blagohotno uvaženje!

Priporočava za bližajočo se 506 4—1

jesensko in zimsko sezono

izborna svojo zalogo vsakovrstnega

suknenega blaga

za gospodske in deške obleke, zimske suknje in menšikofe; dalje vsakovrstnega

blaga za gospejine obleke, pristno tirolsko domače sukno (loden)

za gospejine obleke v najnovejših modernih bojah.

Barhant za pranje

za bluže in obleke, posebno cenen in priporočljiv; dalje piqué, motvozast in atlasast barhant, ogrinjače za gospode in gospe, odeje in vsakovrstno pleteno blago.

Tovarniška zaloga najboljšega

platnenega in volnenega blaga

Za dobro blago jamčita. — Cene blagu primerno jako nizke.

Grobelnik in Ihl,

trgovina s suknom in manufakturnim blagom na debelo in drobno.

Tovarniška zaloga najboljšega platnenega in damast-blaga.

Pred škofijo 2, v Ljubljani, Pred škofijo 2.

Uzorce blaga, katerega imava v ogromni množini v zalogi, pošljeva na željo kamorsibodi franko.

Bazilone ostanke pristno volnenega sukna, uporabljive za cele obleke in hlače, prodava mnogo pod tovarniško ceno in sicer: meter gld. 1-40 in višje.

Dunajska borza.

Dne 14. oktobra.

Papirna renta 5%, 16% davka	96 gld. 75 kr.
Srebrna renta 5%, 16% davka	96 " 70 "
Zlata renta 4%, davka prosta	119 " 45 "
4% avstrijske kronina renta, 250 kron	95 " 70 "
Akcije avstro-ogerske banke, 600 gld.	993 " — "
Kreditne akcije, 160 gld.	335 " 20 "
London, 10 funtov strl.	126 " 55 "
Napoleonor (20 fr.)	10 " 06 1/2 "
Cesarski cekini	5 " 98 "
Nemških mark 100	62 " 25 "

Dne 13. oktobra.

Ogerska zlata renta 4%	115 gld. 75 kr.
Ogerska kronina renta 4%, 200 kron	93 " 55 "
4% državne srečke l. 1854., 250 gld.	146 " — "
5% državne srečke l. 1860., 100 gld.	161 " — "
Državne srečke l. 1864., 100 gld.	194 " 50 "
Zastavna pisma avstr. osr. zem. kred. banke 4%	98 " 50 "
Zastavna pisma	101 " 10 "
Kreditne srečke, 100 gld.	194 " 25 "
St. Genois srečke, 40 gld.	67 " 75 "

4% srečke dunajske parobrodne družbe	136 gld. — kr.
Avstr. rudečega križa srečke, 10 gld.	18 " 50 "
Rudolfove srečke, 10 gld.	23 " — "
Salmove srečke, 40 gld.	69 " — "
Windischgraezove srečke, 20 gld.	60 " — "
Ljubljanske srečke	24 " 25 "
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	149 " 50 "
Akcije Ferdinandove sev. želez. 1000 gl. st. v.	2880 " — "
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	103 " 75 "
Papirnih rubeljev 100	131 " — "

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Zavarovanje za zgube pri zrebanjih, pri izžrebanju najmanjšega dobitka. Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba

„MERCUR“

Wollzeile št. 10 Dunaj, Mariahilferstrasse 74 B.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvareh, potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni sveti za dosego kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti

naloženih glavnih.